

MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ MESLEĞİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ

Enver TUFAN*

Bahar GÜDEK**

Öz

Bu çalışmada, eğitim fakültesi müzik eğitimi bölümü öğrencilerinin müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutumlarını ölçmekte kullanılacak bir ölçme aracının (MÖTÖ) geliştirme aşamaları açıklanmıştır. Var olan koşullarda geliştirilen ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları, üç üniversitede müzik eğitimi bölümü son sınıf düzeyindeki 194 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Analiz için SPSS istatistik paket programı kullanılmıştır. MÖTÖ'nün yapı geçerliğini belirlemek için faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizinde varimax dönüşümlü temel bileşenler analizi yöntemi kullanılmıştır. Güvenirliği ise iç tutarlık katsayısı (Cronbach alpha) ve bu kapsamda madde toplam korelasyonları hesaplanmıştır. Faktör yüklerinin 0.60 ile 0.79 arasında değiştiği, Kaiser-Meyer Olkin (KMO) değerinin $\alpha=0.94$, güvenirlik çalışması için hesaplanan, iç tutarlık katsayısı (Cronbach alpha) değerinin $\alpha=0.95$ olduğu görülmüştür. Bu bulgular, ölçeğin, öğrencilerin müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutumlarını ölçmekte kullanılabilir geçerli ve güvenilir bir araç olduğunu göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Müzik, müzik öğretmenliği, tutum ölçeği.

Abstract

In this study, the steps in the development of a scale to measure the attitudes of the students of the music education department of the faculty of Education towards music education have been explained. The validity and reliability of the scale developed in the present conditions have been applied to 194 fourth year music education students in three universities. For analysis SPSS statistics programme has been used. Factor analysis has been used to determine the structural validity of the scale. In the factor analysis, the main components analysis with varimax transformation has been used. For the reliability, inner co-efficiency number has been employed and regarding this, total matter correlations have been calculated. Factor values vary between 0,60 and 0,79; Kaiser- Meyer Olkin value has been measured as $\alpha=0,94$ and the inner co-efficiency for the reliability as $\alpha= 0,95$. These results show that the scale worked on is a reliable and valid means to measure the attitudes of the students towards music education.

Keywords: Music, music education, attitude scale.

Öğretmenlik mesleği gerçekte tam anlamıyla bir insanlık mesleğidir. Bu bakımdan öğretmenlik öğretmenin insanlığıyla, öğretmenlik nitelikleri de öğretmenin insanlık nitelikleriyle iç içedir. Böyle olunca öğretmenlik mesleğini güçlendirip geliştirmenin yolu, öğretmenin öğretmenlik nitelikleri ile insanlık niteliklerini birlikte güçlendirip geliştirmekten geçer (Uçan, 2000:89).

Bir ülkede yeni nesillerin ve ülkenin gelişmesi için ihtiyaç duyulan insan gücünün yetiştirilmesinden, yine sistemin en önemli ögesi olan öğretmen sorumludur. Bu nedenledir ki, sistemin başarıya ulaşmasında öğretmenlerin ve diğer eğitim personelinin nitelikleri bir ön şart oluşturmaktadır (Küçükahmet, 1993:77).

Bu denli önemli görevleri üstlenen öğretmenlik mesleği, doğal olarak uzmanlaşmayı ve profesyonelleşmeyi gerektirmektedir. Bu açıdan öğretmenlik, bir meslek ekseninde tanımlanmaktadır.

Öğretmenliğinin meslekleşmesi bu doğrultuda belirli koşulların sağlanması, belirli ölçütlerin oluşması ve koşulların ölçütlere uygun hale gelmesiyle mümkün olmuştur. Tüm dünyada meslek olarak kabul edilen işlerin meslekleşmesinin birtakım ölçütleri ortaya konulmuştur (Erden, 1998:64). Türkiye’de öğretmenliğin meslekleşmesini sağlayan başlıca koşullar ve ölçütler şunlardır:

1. Tanımlanmış bir hizmet alanı olma ve o alanda hizmet verme.
2. Verdiği hizmetten ötürü yetiştirdiği kişiye, ailesine, topluma, devlete karşı sorumlu olma.
3. Yeterince geniş ve yaygın bir hizmet alanına sahip olma.
4. Belirli bir uzmanlık bilgi ve becerisini gerektirme.
5. Örgün mesleksel eğitimden geçme.
6. Mesleksel kültüre sahip olma.
7. Mesleğe girişte belirli bir seçim ve denetimden geçme.
8. Toplumca ve devletçe meslek olarak tanınma ve kabul görme.
9. Mesleksel ahlak kurallarına sahip olma.
10. Meslek kuruluşları biçiminde örgütlenme.
11. Mesleksel amaçlı süreli yayın organına sahip olma.
12. Yasal, tüzüksel ve yönetmelikselsel statü ve güvenceye kavuşma.
13. Sadece Öğretmenlik mesleğinin öğrenimini görmüş veya yeterliklerini kazanmış olanların

öğretmenlik yapmaya hak ve yetkileri olduğu kesin hükme bağlanmış olması şeklinde sıralanabilir (Uçan, 2000:62-63).

Öğretmenlik mesleğine ilişkin olarak yukarıda açıklanan koşullar ve ölçekler, müzik öğretmenliği mesleği için de geçerli olmaktadır. Müzik öğretmenliği birey ve toplumun mutluluğu ve gelişimine olduğu kadar, müziğin bir kültür ögesi olarak gelişimine de katkı sağlayan bir meslektir.

Müzik eğitiminin temel amacı; kişilikleri oluşmuş, toplumsal yaşayışın hazzını duymuş, millî ve evrensel müzik sanatına yönelerek bilim, teknik ve güzel sanatların diğer dallarıyla birlikte müzikte de çağdaş uygarlığın yaşayıcı, uygulayıcı ve yaratıcı bir ortağı durumuna gelmiş genç kuşakların yetiştirilmesini sağlamaktır (Süer, 1980:22). Bu amacın gerçekleştirilmesinde önemli bir rol oynayan müzik öğretmeni için de, bunlar temel unsurlardır.

Müzik öğretmeni hem artist, hem pedagog insandır. Sağlam bir meslek kültürü almış, ses ve saz sahibi, koro idaresini bilen, mesleğe ait her türlü tekniğe hâkim, aynı zamanda pedagoji formasyonu olan bir kişidir. Müzik öğretmeninde aranan vasıflara değinilmesi gerekirse, müzik öğretmenliği dalında kendisini çok iyi yetiştirmiş olmalı, en az bir enstrümanı iyi düzeyde çalabilmeli ve eğitim müziğinde kullanılan okul çalgılarını da öğrencilere öğretecek kadar bilmelidir. Öğretmen, meslek onur ve saygınlığına uygun biçimde davranmalı, özellikle Atatürk devrimleri, Anayasa, Millî Eğitim Temel Kanunu ve dersin programında yazılı amaçlar doğrultusunda hareket etmelidir. Ders içi ve ders dışı çalışmalarda öğrencilerin iyi davranış kazanmaları konusunda gerekli rehberlikte bulunmalı, sabırlı, müşfik, hoşgörülü olmalıdır. İyiye, güzel ve doğruya yönelik toplumun değer ölçülerini öğrencilere tanıtmalı benimsetmeli; öğrencileri üzerinde sevgiye ve saygıya dayalı bir otorite kurabilmelidir. Sağlam bir karakter ve temiz bir ahlaka sahip bulunmalıdır (Sezginer, 1989:223).

Çünkü öğretmenlerin kişilik özelliklerini oluşturan davranışların her biri, öğrenciler üzerinde etkili olmaktadır. Yapılan araştırmalar, değişik kişilik özelliklerine sahip öğretmenlerin, öğrencileri değişik biçimde etkilediklerini ortaya koymuştur. Öğretmenlerin kişilik özelliklerinin olumlu bir sınıf ortamı yaratılmasında ve öğretim çalışmalarının verimli olmasında en önemli değişkenlerden biri olduğu iyice anlaşıldıktan sonra, bu konuda yapılan araştırmalar artmaya başlamıştır.

Öğretmenin kişiliği ile öğrencilerini etkilediği bir gerçektir. Özellikle tutumları kişilik için de önemli bir özelliktir ve etkilidir. Bu nedenle, tutum kavramı üzerinde durmak gerekir.

Davranış bilimlerinde ölçemeye ve araştırmalara konu olan psikolojik değişkenlerden biri de tutumdur. Tutumların ölçülebilmesi tanımlanabilmesine bağlıdır. Tutum, belirli nesne, durum, kurum ya da diğer insanlara karşı öğrenilmiş, olumlu ya da olumsuz tepkide bulunma eğilimidir. Bu açıdan bakıldığında ilgilerle tutumlar birbirine benzer. Fakat ilgiler bir bireyin kendi etkinliklerine ilişkin duygu ve tercihleriyle sınırlıdır. Tutumlar ise, örneğin bir ahlaki değer yargısını onaylama ya da onaylamama gibisinden bir davranış eğilimine sahip olmadır (Tezbaşaran, 1997:1).

Tutumlar, insanlar için her zaman önemli olmuştur. İnsanların çevrelerine uymasında onlara yol gösterici, uyumlarını kolaylaştırıcı bir rol oynamıştır. Aynı zamanda davranışları yönlendirici bir güce sahip oldukları da düşünülmüştür.

Smith'in belirttiği gibi, "Tutum, bir bireye atfedilen ve onun bir psikolojik obje ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan bir eğilimdir." (Akt. Kağıtçıbaşı, 2005:102).

Tutumları doğrudan gözleyemeyiz, bireyin davranışlarına bakarak bireyin tutumları hakkında bir takım kanaatlerde bulunabiliriz. Ancak tutumlar, gözlenememekle beraber bireyin sevgi, nefret ve dolayısıyla davranışlarını önemli ölçüde etkileyebilecek bir role sahiptir.

Pek çok otorite, tutumların öğrenildiğini ve gizil olduğunu kabul eder. Tutumlar yaklaşma ya da kaçınma, isteme ya da istememe anlamına gelir. Bu nosyon, tutumların yönü ve yoğunluğunun olduğu görüşü ile ilgilidir. Tutumun öğrenilen gizil bir süreç olarak karakterize edilmesi tutumların değerlendirmeci davranışlar içerdiği ve tutumun etki-tepki yapısı arasında işleyen içsel bir faaliyetin bir parçası olduğu anlamına gelir. Eğer tutum bu içsel faaliyetin bir parçası ise, tutum bireyin anlamsal yapısının bir bölümüdür. Örneğin, iki kişi bir kavrama yönelik aynı tutuma sahip olabilir ancak bu kavramın anlamı bu kişiler için farklılıklar gösterebilir (Osgood, Suci ve Tannen baum, 1975:190-198).

Özetle tutum, istenen ya da istenmeyen bir şekilde, insana, olaya ya da görüşe tepkide bulunmak için öğrenilen bir durumdur.

Öğretmenlik bilgi, beceri gereksinmesinin yanı sıra tutum ve davranış gerektiren bir meslektir ve öğretmen adaylarının meslekle ilgili değer ve tutum kazanmaları en az bilgi kadar gereklidir. Çünkü araştırmalar bize öğrencinin, öğretmenin tutum ve davranışlarından etkilendiğini göstermektedir. Öğretmenin düşünsel tutumu, duygusal tepkileri, çeşitli alışkanlıkları, dahası kişiliği öğrenciyi etkilemektedir. Çoğu zaman öğrenci öğretmenin anlattığı konudan çok, konuya

yaklaşımına dikkat etmekte ve olayları yorumlama biçiminden etkilenmektedir (Varış, 1988:118).

Nitelikli müzik öğretmenlerinin yetiştirilmesi onların kişilik yapısı ve mesleğe yönelik tutumlarıyla yakından ilgilidir. Müzik öğretmenliği mesleğinin özelliklerini tanıyarak bu mesleği seçmek müzik öğretmenliğinin doğal olarak da müzik eğitiminin kalitesini ve niteliğini arttıracaktır.

Bu araştırma sonuçlarının, öğrencilerin akademik başarılarına yön vermelerine katkı sağlamasının yanında, müzik eğitimi araştırmaları ile müzik öğretmenliğini geliştirme ve iyileştirme yönündeki çalışmalara da katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Yöntem

Bu araştırmada eğitim fakültesi müzik eğitimi bölümü öğrencilerinin müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutumlarını ölçmekte kullanılabilecek bir ölçek geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bunun için ilgili literatür taranmış, tutum ve müzik eğitimi araştırmalarında kullanılan çeşitli tutum değişkenleri araştırılmıştır. Bu bölümde araştırmada kullanılan çalışma grubu, ölçme aracının geliştirilmesi ve veri analizinde kullanılan teknikler anlatılacaktır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, 2006-2007 eğitim-öğretim yılında Gazi Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi ve 19 Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalları son sınıfında öğrenim görmekte olan 194 öğrenciden oluşmaktadır. Burada özellikle son sınıf öğrencilerinin araştırma kapsamına alınmasındaki sebep, bu öğrencilerin müzik öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının diğer sınıflara göre daha belirginleşmiş olacağı düşüncesinden kaynaklanmıştır.

Ölçme Aracının Geliştirilmesi Aşamaları

Tutumlar, kendileri gözlenemeyen, fakat gözlenebilen bazı davranışlara yol açtığı varsayılan bazı eğilimlerdir. Böylece, olayları incelemede ara değişken olarak kullanılabilirler. Tutumların ölçülmesinde bugüne kadar izlenen en sık yaklaşım, söz konusu tutuma ilişkin bir ölçeğin hazırlanarak uygulanmasıdır. Tutum ölçekleri

genellikle bireyin bir ya da birçok boyutta tutumunun yönünü ve yeğinliğini belirlemek için kâğıt kalemle uygulanan kendini rapor etme araçlarıdır (Tezbaşaran, 1997:5).

Şimdiye kadar tek boyutlu ölçeklerden, çok boyutlu ölçeklere kadar hatta bir takım karmaşık işlemlere dayanan birçok ölçme teknikleri bulunmuş ve kullanılmıştır. Bu tekniklerde en yaygın olarak kullanılan Rensis Likert'in (1932) "toplama sıralama tekniği" modelidir. Bu araştırmada da likert tipi tutum ölçeği hazırlamak için bir takım aşamalar gerçekleştirilmiştir.

Müzik öğretmenliğine yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi aşamasında öncelikle araştırmacı tarafından benzer türdeki ölçekler incelenerek ilgili literatür taranmıştır. Bu aşamada özellikle Çetin (2006:28) tarafından geliştirilmiş olan "Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği" model olarak alınmıştır. Burada bazı cümleler müzik öğretmenliği mesleğine uyarlanmış, bazıları da araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin uygulanacağı kitle göz önüne alınarak Gazi Üniversitesi üçüncü sınıf altıncı yarıyıl müzik öğretmenliği programında okuyan 40 kişilik öğrenci grubuna "müzik öğretmenliğine nasıl baktıkları" konulu bir kompozisyon yazdırılmıştır. Bu kompozisyonlar analiz edilerek olumlu ve olumsuz tutum cümleleri tespit edilmiş ve 5'li likert şeklinde "**Kuvvetle Katılıyorum**", "**Katılıyorum**", "**Kararsızım**", "**Katılmam**", "**Asla Katılmam**" şeklinde derecelendirilmiştir. Ardından müzik öğretmenliğine yönelik tutumla ilişkili olduğu düşünülen 100 olumlu ve olumsuz biçimde ifade edilmiş tutum cümlesi belirlenmiştir. Bu işlem yapılırken olumlu ve olumsuz tutum cümlelerinin eşit dağılım göstermesine ve cümlelerin bilişsel, duyuşsal ve davranışsal ifadeleri içermesine dikkat edilmiştir. Daha sonra belirlenen tutum cümleleriyle hazırlanan ölçek, kapsam geçerliliği açısından uzman görüşüne sunulmuştur. Gerekli düzenlemelerden sonra 59 maddelik deneme ölçeği Gazi Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi ve 19 Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği anabilim dalları son sınıfında öğrenim görmekte olan 194 kişilik bir öğrenci grubuna uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Müzik Öğretmenliği Tutum Ölçeğinin geliştirilmesine ilişkin uygulama sonucunda elde edilen veriler bilgisayar ortamına (SPSS) aktarılmış, olumlu cümleler "**Kuvvetle Katılıyorum**" seçeneğinden "**Asla Katılmam**" seçeneğine doğru **5,4,3,2,1** şeklinde puanlanırken olumsuz cümleler de, bunun tam tersi bir yol izlenerek "**Kuvvetle Katılıyorum**" seçeneğinden "**Asla Katılmam**" seçeneğine doğru

1,2,3,4,5 şeklinde puanlanmıştır. Denemeye tabi tutulan tutum cümleleri puanlandıktan sonra, iyi işlemeyen maddeleri seçmek için madde analizi yapılmıştır.

Madde analizi ile hazırlanan tutum ifadelerinin, kendi içinde tutarlı olma, kararlı olma ve gözlenmek istenmeyen tepkileri uyandırmadan, gözlenmek istenen tepkileri uyandırabilme gücü bakımından incelenir. Bu amaçla her madde için, o madde üzerinden grubun aldığı puanların, grubun bütün ölçek maddeleri üzerinden aldığı toplam puanlarla korelasyonu hesaplanmıştır. Tüm ölçek puanlarıyla yüksek derecede korelasyon gösteren maddeler tutulup diğerleri atılmıştır.

Ölçeğin kapsam geçerliği incelendikten sonra, yapı geçerliği için üç aşama uygulanmıştır. Bunlar, faktör analizi, madde toplam korelasyonları ve madde ayırıcılık özelliğidir.

59 maddeden oluşan "Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği" nin tek ya da çok faktörlü olup olmadığını saptamak amacıyla, toplanan veriler üzerinde faktör analizi yapılmıştır. Bu aşamada faktör analizinde Varimax Dönüşümlü Temel Bileşenler Analizi kullanılmış, faktör sayısına müdahale edilmeyerek faktörler serbest bırakılmıştır. Öncelikle faktör analizinin yapılabilmesi için yeterli sayıda örnekleme ulaşılmaması gerekmektedir. Faktör analizi için yeterli sayıda örneklem büyüklüğünün sağlanıp sağlanmadığını anlamak için de temel bileşenler analizinde Kaiser-Meyer Olkin (KMO) testi yapılmıştır. Bu KMO değeri ise .94 bulunmuştur. Kaiser bu değer 1'e yaklaştıkça mükemmel, 0,50'nin altında ise kabul edilemez olduğunu belirtmiştir (Tavşancıl, 2002:51). KMO değerinin .94 çıkması verilerin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir. Çünkü KMO ölçütü 0.90 ile 1.00 arasında olduğunda mükemmel olarak değerlendirilmektedir (Akgül, 1997:581).

Öz değeri (eigen value) 1.00'den büyük olan maddeler ölçeğe alınmıştır. Bu değer gerek faktör sayısına karar vermede gerekse faktörlerce açıklanan varyans hesaplamasında göz önünde bulundurulacak bir katsayıdır. Ölçeğin birbirinden bağımsız alt faktörlerini belirlemek için varimax dik döndürme yöntemi kullanılmıştır. Faktör örüntüsünün oluşturulmasında faktör yüklerinin alt kesme noktası olarak 0.45 değeri esas alınmıştır.

Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği'nin her bir alt faktör için güvenilirliğin bir göstergesi olarak alfa iç tutarlık katsayısı ve bu kapsamda madde toplam korelasyonları hesaplanmıştır. Madde toplam korelasyonları 0.25'in altında kalan ve eksi değere sahip maddeler ölçekten çıkarılmıştır.

Ölçekteki maddelerin ayırt edicilik gücünü saptamak için, araştırmaya

katılanların ölçekten elde ettikleri ham puanlar, küçükten büyüğe doğru sıralandıktan sonra, alt %27 ve üst %27' yi oluşturan grupların puan ortalamalarının “t” değerleri hesaplanmıştır.

Bulgular ve Yorum

Yapılan analizler sonucunda ölçeğin iki faktörlü olduğu, bu durumun ölçeğin hazırlanmasında dikkate alınan müzik öğretmenliğine yönelik iki temel yapıyı (**sevgi veya adanmışlık, değer**) yansıttığı düşünülmüştür. Tüm kriterler göz önünde bulundurularak yapılan değerlendirme sonucunda 59 maddelik deneme ölçeğinin 40 maddesi ölçekten çıkarılmış bu durumda ölçekte 8'i olumsuz 11'i olumlu olmak üzere toplam 19 madde kalmıştır. Yapılan varimax dik döndürme yöntemi sonucunda faktör yük değerlerinin, iki faktör için de .57 ile .78 arasında yüksek düzeyde değiştiği görülmektedir.

İki faktörlü olarak saptanan ölçeğin her bir alt faktör için madde toplam korelasyonları I. Faktör için .61 ile .79; II. Faktör için .61 ile .75 arasında değişmektedir. Alt ve üst gruplar arasında yapılan “t” testi sonucunda, bütün maddeler 0,001 düzeyinde anlamlı bulunmuş ve ayırt edici oldukları görülmüştür.

Bu değerlere göre, her bir maddenin, katılımcıların, müzik öğretmenliğine yönelik tutumlarını iyi ayırt ettiği söylenebilir. Ölçeğin geliştirilmesi aşamasında yapılan analizlerden elde edilen değerler tablo 1 ve 2 'de verilmektedir.

Tablo 1

Müzik Öğretmenliği Tutum Ölçeği Geçerlik-Güvenirlilik Analizi Sonuçları

Madde ve Faktörler I.FAKTÖR(DEĞER)	Ort	SS	Faktör Ortak Varyansı	Döndürme Öncesi Faktör Yükü	Döndürme Sonrası Faktör Yükü	Madde Toplam	t Değerleri *
2.Mesleğimle ilgili faaliyetleri yapmak bana hiç haz vermiyor.	4,30	1,04	,500	,603	,689	,60	5,76
3.Müzik öğretmenliği mesleğindeki tecrübem arttıkça bu mesleğe daha çok bağlanacağıma inanıyorum.	3,96	1,04	,490	,674	,614	,63	11,40
4.Müzik öğretmenliğinin bence hiçbir cazip yanı yoktur.	4,30	1,10	,533	,704	,639	,67	10,19
17.Derslerden ve öğretmenlerden bıktığım için müzik öğretmenliği benim için yapacağım mesleklerin en sonuncusudur.	4,18	,98	,531	,691	,655	,66	9,68
18.Ancak çok zorda kalırsam bu mesleği yapmayı düşünebilirim.	4,10	1,07	,657	,718	,776	,73	10,84
19.Bu mesleği öğrendikçe ciddiyetini daha iyi anlıyorum.	4,08	1,12	,456	,663	,564	,61	10,23
31.Müzik öğretmeni olacağımı düşündükçe mutsuz oluyorum.	4,09	,90	,636	,789	,643	,74	14,22
32.Müzik öğretmenliği idealimdeki meslek değildir.	3,74	1,10	,714	,826	,714	,79	19,28
34.Müzik öğretmenliği mesleğine karşı bir bağlılık duymuyorum.	3,72	1,29	,562	,686	,702	,67	10,12
35.Müzik öğretmenliği mesleğini sevmiyorum.	4,05	1,30	,638	,775	,689	,74	14,09
II.FAKTÖR(SEVGİ- ADANMIŞLIK)							
7.Müzik öğretmenliğinden alacağım manevi doyumunu hiçbir şeye değişmem.	3,41	1,21	,528	,719	,575	,66	11,87
8.Bu mesleği yapmaktan kimse beni alıkoyamaz.	3,60	1,18	,588	,704	,709	,71	12,01
9.Bu mesleği bilerek ve isteyerek seçtim.	4,35	,89	,497	,671	,624	,63	8,31
11.Müzik öğretmenliğinden alacağım hazın bana bu mesleğin tüm zorluklarını unutturacağına inanıyorum.	3,57	1,11	,656	,769	,719	,75	12,54
12.İnsanlara müziği öğretmek benim için bir tutkudur.	3,72	1,13	,548	,622	,722	,61	9,57
13.Benden yeni bir meslek seçmem istense hiç tereddütsüz yine müzik öğretmenliğini seçerdim.	3,67	1,18	,674	,737	,774	,74	10,93
29.İleride daha çok gelir getiren bir iş fırsatı bulsam bile yine de müzik öğretmenliğinden vazgeçmem.	3,24	1,31	,609	,727	,711	,69	13,47
30.Müzik öğretmeni olarak çalışmak bana gurur verir.	4,00	,98	,580	,742	,641	,68	10,31
46.İlerde çocuklarımla müzik öğretmenliğini seçmesini isterim.	3,33	1,19	,467	,660	,587	,61	10,16

*Tüm "t" değerleri 0.001 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 2

Müzik Öğretmenliği Tutum Ölçeği Alt Faktörlerinin Açıkladığı Varyans Oranları ve Alfa Katsayıları

Faktör	Açıkladığı Varyans	Alfa
1. Sevgi veya adanmışlık	29,08	.91
2. Değer	28,09	.90
Toplam	57,17	.95

Tablo 2 incelendiğinde, her bir faktörün açıkladıkları varyans oranı sırasıyla yüzde 29,08, yüzde 28,09 ve toplam yüzde 57,17'dir. I. Faktör için alfa katsayısı .91 olarak hesaplanırken, aynı katsayı II. Faktör için .90'dır.

Ölçeğin toplam alfa değeri ise .95'tir. Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği, Özdamar' ın (1999:522) alfa katsayısı değerlendirilme kriterleri incelendiğinde, yüksek derecede güvenilir ölçek kriteri şeklinde belirtilen aralık; $0.80 \leq \alpha \leq 1.00$ değerine uygundur. Bundan dolayı Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği'nin de yüksek derecede güvenilirliğe sahip olduğu söylenebilir.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmayla, eğitim fakültesi müzik öğretmenliği anabilim dalı son sınıf öğrencilerinin müzik öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla bir ölçek geliştirilmiştir. Yapılan geçerlik ve güvenilirlik analizleri bu ölçeğin müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutumları ölçmede güvenilir olduğunu ortaya koymuştur. Ölçekte, 11'i olumlu, 8'i olumsuz toplam 19 madde bulunmaktadır. Bu maddelerin ölçeğin hazırlanmasında dikkate alınan müzik öğretmenlik mesleği ile ilgili 2 temel yapıyı (**sevgi veya adanmışlık, değer**) yansıttığı görülmüştür. Sonuç olarak bu ölçek, müzik eğitmeni ve araştırmacıları tarafından müzik öğretmenliğine yönelik tutumları saptanmada ve ortaya çıkan sonuçlarla var olan sorunları çözüme kullanılabılır. Tutumlar; duygu, düşünce ve davranış gibi boyutlara sahip olduğu için, müzik eğitimi ve mesleğinde gerek istenen davranış değişikliklerinin yaratılabilmesi gerekse de tutumların değişip değişmediğinin saptanabilmesi açısından ölçülmesi gerekli eğilimlerdir. Dolayısıyla müzik öğretmeni adaylarının meslekleri hakkındaki tutumlarının

ölçülmesi, onların başarılarıyla ilgili olarak bir takım saptamalarda bulunulabilmesini sağlaması açısından önemlidir. Benzer çalışmaların ileriki zaman dilimlerinde farklı değişkenler açısından ele alınarak yapılması önerilir.

Kaynaklar

- Akgül, A. (1997). *Tıbbi araştırmalarda istatistiksel analiz teknikleri*. Ankara: Yüksek Öğretim Kurulu Matbaası.
- Baykul, Y. (2000). *Eğitimde ve psikolojide ölçme*. Ankara: ÖSYM Yayınları.
- Çetin, Ş. (2006). Öğretmenlik mesleği tutum ölçeğinin geliştirilmesi. (Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması). *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, (18), 14.
- Erden, M. (1998). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. İstanbul: Alkım Yayınları.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2005). *Yeni insan ve insanlar*. İstanbul: Evrim Basım Yayım.
- Karasar, N. (2002). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım Ltd.Şti.
- Kuzgun, Y. ve Bacanlı, F. (2005). *Rehberlik ve psikolojik danışmada kullanılan ölçme araçları ve programlar dizisi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Küçükahmet, L. (1976). *Öğretmen yetiştiren kurum öğretmenlerinin tutumları*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Osgood, C., Suci, G., ve P. Tannenbaum (1975). *The measurment of meaning*. University of Illinois.
- Özdamar, K.(1999). *Paket program ile isatistiksel veri analizi*. Eskişehir: Kaan Kitapevi.
- Özgür, N. (1994). *Öğretmenlik mesleğine karşı tutum*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özmenteş, G. (2006). Müzik dersine yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *İlköğretim Online*, 5(1), 23-29. <http://ilkogretim-online.org.tr>
- Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Tezbaşaran, A. A. (1997). *Liket tipi ölçek geliştirme kılavuzu*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.

- Sezginer, N. (1989). *Müzik öğretimi ve sorunları*. Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- Süer, R. (1980). *Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Öğretmen*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi
- Uçan, A. (1997). *Müzik eğitimi: Temel kavramlar-ilkeler-yaklaşımlar*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uçan, A. (1996). *İnsan ve müzik/insan ve sanat eğitimi*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uçan, A. (1999). Müzik öğretmenliğinde model arayışları ve eski yeni müzik öğretmenliği modelleri. *Orkestra Dergisi*, (300), 30. İstanbul: Yenilik Basımevi San. ve Tic. Ltd. Şti.
- Uçan, A. (2001). Türkiye’de öğretmenlik mesleğine genel bakış. *Öğretmen Yetiştirme ve Eğitiminde Kalite Paneli*. MEB Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü.
- Varış, F. (1988). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.

Ek: Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği

Aşağıdaki her ifadeyi okuduktan sonra, buna ne derece de katıldığınızı ya da katılmadığınızı, ifadenin yanındaki kutucuklardan yalnızca bir tanesini (X) şeklinde işaretleyerek, belirtiniz.	Kuvvete Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmam	Asla Katılmam
1.Mesleğimle ilgili faaliyetleri yapmak bana hiç haz vermiyor.					
2. Müzik öğretmenliği mesleğindeki tecrübem arttıkça bu mesleğe daha çok bağlanacağıma inanıyorum.					
3.Müzik öğretmenliğinin bence hiçbir cazip yanı yoktur.					
4. Müzik öğretmenliğinden alacağım manevi doyumunu hiçbir şeye değişmem.					
5. Derslerden ve öğretmenlerden bıktığım için müzik öğretmenliği benim için yapacağım mesleklerin en sonuncusudur.					
6. Bu mesleği yapmaktan kimse beni alıkoyamaz.					
7. Müzik öğretmenliği mesleğine karşı bir bağlılık duymuyorum.					
8. Bu mesleği bilerek ve isteyerek seçtim.					
9. Müzik öğretmenliğinden alacağım hazzın bana bu mesleğin tüm zorluklarını unutturacağına inanıyorum.					
10.Müzik öğretmeni olacağımı düşündükçe mutsuz oluyorum.					
11. Müzik öğretmeni olarak çalışmak bana gurur verir.					
12.İnsanlara müzik öğretmeyi sevdiğim için bu mesleği seçtim.					
13. Müzik öğretmenliği idealimdeki meslek değildir.					
14. Benden yeni bir meslek seçmem istense hiç tereddütsüz yine müzik öğretmenliğini seçerdim.					
15. Ancak çok zorda kalırsam bu mesleği yapmayı düşünebilirim.					
16. Daha çok gelir getiren bir iş fırsatı bulsam bile yine de müzik öğretmenliğinden vazgeçmem.					
17. Müzik öğretmenliği mesleğini sevmiyorum.					
18. İlerde çocuklarımla müzik öğretmenliği mesleğini seçmesini isterim.					
19.Bu mesleği öğrendikçe ciddiyetini daha iyi anlıyorum.					

Summary

DEVELOPMENT OF THE ATTITUDE SCALE FOR MUSIC EDUCATION

Enver TUFAN*

Bahar GÜDEK**

Introduction

In training, man power is needed both in the development of countries and generating new generations, for this teachers are responsible as the most important element in the system. In this respect, a music teacher too contributes both to the development of the individual and the society and their happiness as well as the development of music itself as a cultural figure. Besides the education a music teacher received, s/he should act in accordance with what is required by a teacher in terms of respect and honour because they are the role models for their students and their attitudes have a great influence upon them. Smith states “An attitude is a tendency which is dedicated to an individual and shapes his/her feelings and behaviours in relation to a psychological object”. Teaching necessitates not only knowledge and skill but also a certain set of behaviours. The music teacher candidates’ having such values and behaviours is as significant as their knowledge on the field. This study aims to contribute to the attempts at the development of the music education by determining the attitudes of the candidates of music teachers.

Method

This study aims to develop a scale to be employed in measuring the attitudes of the students of Education Faculty Music Education Department towards music education. 194 fourth year music education students of three universities in 2006-2007 education year have been constituting the sample group of the present work. In

---

Address for correspondence: *Doç., Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Teknikokullar/ANKARA, etufan@gazi.edu.tr **Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

the process of the formation of the scale mentioned above firstly in their second semester, forty of the third year students of Gazi University Music Education Department have been asked to write a composition about their views on music education. Having made an analysis of these compositions, the positive and negative statements have been elicited and graded. After that, a scale has been prepared and presented to a specialist's view. Having made the necessary changes, the scale which consists 59 items has been applied to the sample group. The data attained have been analysed with SPSS statistics programme and the items which do not work well have been elicited. For the structural validity of the scale, the main components analysis with varimax transformation has been used and the factor number has been left as it is. Kaiser- Meyer Olkin value has been measured as $\alpha=0,94$ and the items which have the eigen value greater than 1.00 have been included in the scale. For the reliability of this scale, for each sub factor alfa inner consistency coefficient number has been employed and with regard to these total items, correlations have been calculated. Every response of the both 27 % groups in the developmental process of the study has been compared with the irrelevant "t" test.

Inferences and Comment

The analysis has showed that the scale has two factors and these factors stand for the two main issues in music education – love or dedication, value. In the evaluation made having considered all the criteria, 40 out of 59 items of the testing scale have been omitted. As a result, there has been left only 19 items; 8 of which are negative, 11 positive. With the varimax method applied, both the factor values have been found to be varying highly between .57 and .78. In the scale which has been accepted to have two factors, the total item correlations for each sub factor for the first factor change .61 and .79, for the second one .61 and .75. These values show that each item differentiates the attitudes of the participants towards music education well. The values gathered out of the analysis made in the process of developing the scale have been given in Tables 1 and 2. All the "t" values are meaningful at a level of 0.001. In Table 2, the variance degree for each factor is subsequently 29,08% , 28,09%, and at total 57,17 %. The alfa co-efficiency number for Factor 1 is .91, whereas it is .90 for Factor 2. The total alfa value for the scale is .95. When it is so, the scale is well within the highly reliable scale criteria in respect to its alfa co-efficiency number which have been evaluated according to Özdamar.

As a result, the scale prepared for the music education too can be said to have high reliability.

Result, Discussion and Suggestions

In this study, in order to determine the attitudes of the last year students in Education Faculty Music Education Department towards music education, a scale has been prepared. The reliability and validity analysis have showed it to be reliable. There are 11 positive and 8 negative items which make 19 on the whole. These items have been seen to be reflecting the two basic points (love or dedication, value) which have been considered as the main stones in music education. As a result, this scale can be used by educators and researchers of music in determining the attitudes towards music and with the results achieved solving the present problems. Attitudes should be tested in two respects: in reaching the desired behavioural changes and in checking if they have showed a change or not. Therefore, testing the attitudes of the candidates of music teachers would give one idea about their future career success.